

Snežnik

Tako prijazna strašna divjina

Dostop: Najboljši dostop iz Ilirske Bistrice do Sviščakov: po cesti 21 km. Naprej na vrh dobri dve uri hoje. Z gradu Snežnik pri Starem trgu v Loški dolini prek Leskove doline in Mašuna do Sviščakov po cesti 29 km.

Naravne lepote

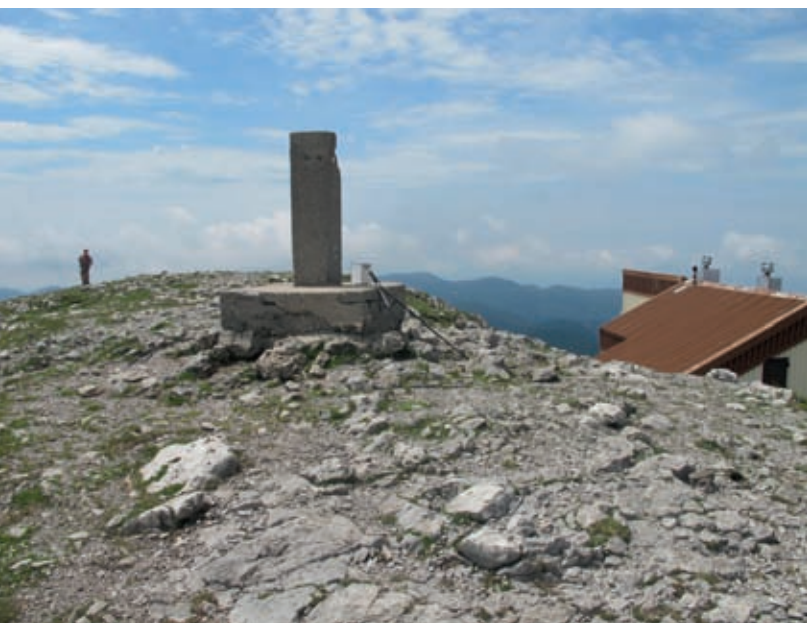
Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Prešeren je imel rad to besedo, snežnik. Za Triglav je zapisal, da je snežnikov kranjskih sivi poglavar; ali da za Blejskim jezerom v dnu zad stoje snežnikov velikani. In da za njimi sonce zahaja. A lepo snežno ime nosi samo zase gora, za katero sonce vzhaja, gora, ki je v Sloveniji najvišja zunaj Alp. Zaradi pleše na njenem vrhu, s katere se še pozno v pomlad svetlika sneg, je bila že v rimskih časih imenovana *Mons Albius*, Bela gora.

Snežnik si je razprl komolce in ramena (Župančič) na vse strani, tako da je videti kot pogorje, kot triglava gora. Poleg Velikega Snežnika (1796 m) oziroma njegovega glavnega vrha stoji še Mali Snežnik (1694 m). *Ta gora je pravi prebijač oblakov. Dvigne te tako visoko, da se z njenega vrha lahko tvoje oko sprehaja po vsej deželi daleč naokrog in da lahko tvoji vidni žarki poletijo tudi preko morja v Italijo, v Dalmacijo, Hrvaško, v Turčijo ... obdaja pa jo strašna gozdnata divjina ...* Tako ga je opisal Janez Vajkard Valvasor. Temu opisu po 325 letih ni kaj veliko dodati. Le da je »strašna gozdnata divjina« prepredena z nekaj sto kilometri gozdnih cest in kolovozov ter celo z evropsko pešpotjo E-6, ki si je skozi snežniško pogorje utrla eno svojih najlepših smeri: z gradu Snežnik na robu Loške doline je štiri ure hoda, v glavnem po cesti, do gozdnega obrata na Mašunu, kjer je mogoče tudi pre spati. Z Mašuna pa je prav tako

Najbolj zagreti avtomobilisti se pripeljejo do tega mesta, kjer zagledajo vrh Snežnika. Naprej je treba hvalabogu peš.

Širni in razgledni vrh Snežnika

Osamelci iz odpornejših apnencev na Malem Snežniku

štiri ure do vrha. Pot pelje skozi najlepše gozdne sestoje, pri čemer pa je treba skrbno paziti na rdeče-rumene markacije E-6. Avtomobilskim planincem je pač treba priporočiti cesto iz Ilirske Bistrice do Sviščakov (1242 m), kjer je gostilna. Od tam naprej jih bo zaradi zdrapanje ceste morda bolela duša za avtomobil. Če pa bodo stisnili zobe nad volanom, se bodo pripeljali do parkirišča na koncu te ceste, od koder je na vrh manj kot ura hoda. Vmes bodo seveda morali na rob ceste odrinjati pravoverne planince, ki

si poldruga ure hoje od Sviščakov do parkirišča pač ne dajo vzeti, zakaj ves tisti razsežni, grebenasti in globačasti, poraščeni in z živalmi naseljeni snežniški svet hočejo opazovati od blizu. Nekaterim ljudem Snežnik še bogateje poplača trud tu kot z razgledom na vrhu.

Ko prestopijo mejo visokega gozda, se planinska pot vije skozi gozdničkost gostega pritlikavega bora, ki ogrinjajo snežniške vrhove z vseh strani. Najprej jih spremlja volčin, potem pa je vse več rododendrona, rumenih pogačic in gorskih vetrnic, ki kimajo v burji, potrjujoč svoj rod anemon (ime pride od *anemos*, starogrške besede za veter). Na vrsto pridejo planinske trate, na katerih so boriči izgubili boj z višino in vetrovi. Tu so zadnji jegličiči z nežno skodranimi vijoličastimi cvetovi, sledijo pa razne vrste sviščev in njihovih cvetk modre barve, in še više, na ogolelih vršinah, trdožive gorske lepoticice očnice, zvončice, kamnokreči in rdeče murke. Takole je gornik in ekolog France Avčin (1910–1984) opisal srečanje z njimi, ko se je kot partizan sredi okrutne vojne vzel na Snežnik: *Na eni od travnatih jasic je tovariša kar vrglo: »Murke!« In res, vse polno jih je bilo, rdečih in dišečih pozdravov iz časov, ko smo še svobodno hodili po naših gorah.*

Če preletimo seznam snežniških ledinskih imen, kakor ga navaja Drago Karolin v svoji knjigi o Snežniku, najdemo v njem imena Mačkovec, Petehovc in Orlovica. Imamo pa tudi Volkovec in Volčji vrh, Medvedjo drago in Medvedjo glavo, Risov žleb, Jelenico, Jelenove luže, Jelenovo drago ... No, vam bo vsaj jasno, s katerimi živalmi

boste dihali ozon s snežniških smrek. Vendar boste v glavnem naleteli na njihove iztrebke, na živalce pa najverjetneje ne, razen na bežečo rogato divjad. Seveda v snežniški svet vodi volčja sled. Nekoč so vdirali v ovčje obore in poklali več, kot so zmogli snesti, zato so ovčarji pripravljali volčje jame, v katere so nastavljali žive ovce, da so z meketanjem privabljale volkove. Tako so jih poskušali iztrebiti. Se pa tu širi kajpak tudi medvedji svet. Ni redko, da ga kdo sreča, vendar pa, kakor je največkrat sporočeno, medved hitro odhlača mimo prestrašenih planincev ali gobarjev. Leta 1874 je neki delavec blizu Kobiljega žleba ujel medvedjega mladiča, zaradi česar ga je napadla medvedka. To je bilo zadnjič, da je zver na Snežniku raztrgala človeka.

Velika mraziščna vrtača pod Malim Snežnikom

Drago Karolin lepo opisuje živalsko življenje v snežniških lesih, recimo jelenovo svatovanje. V nočeh, kdaj pa tudi čez dan, odmeva v strmalih njegov zamolčki ruk. Če se rukajočemu jelenu pridruži kak konkurent, mu jelen divje poleti naproti, še posebno pritepencu. To jelenovo bojevitost izkoriščajo lovci, ki s posebnimi rogovi posnemajo rukanje.

Na višinah lahko planinci opazujejo svojo priljubljeno žival, gamsa. Njihove trope vodijo stare samice. Stojijo na kakšni razgledni skali in stražijo. Če preti nevarnost ali če veter prinese duh, ki jim je sumljiv – po človeku, po kom pa – se oglasijo z mehkobnim piskom. V hipu se zdrzne ves trop. Strme čaka, kaj bo storila vodnica. Če se požene v beg, zdrvijo za njo vsi.

Skalne škraplje na goličavah in tudi ruševje utegnejo skrivati polha. Ptičje vznemirjenje v ruševju pa bi znalo pomeniti, da se nekje okoli plazi kuna krvoločnica, zlatica ali podlasica.

Snežnik je poln neznanih glasov živih bitij. Ni treba, da bi si v obuvalo nasuli praprotnega semena, če bi jih hoteli razumeti. Le umirite se in poslušajte okolico tako dolgo, da zaslišite sami sebe. Morda boste tedaj začeli razumevati tudi živali. Kočljivo sožitje živih.

Čebela se je lotila nabiranja cvetnega prahu na kranjski liliji. Kako visoko je letela na Snežnik? Skoraj na 1700 metrov.